

OGANIZACE A PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

VYHLÁŠKA 27/2016 SB.,

Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, kterému v naplnění jeho vzdělávacích možností brání překážky spočívající zejména v jeho zdravotním stavu nebo životních podmínkách. Tyto děti mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření, která napomáhají k překonání překážek ve vzdělávání. Podpůrná opatření poskytují školy a dále školská zařízení. Při uplatňování podpůrných opatření postupují školy a školská zařízení vždy v zájmu dítěte.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Důležitá je v tomto ohledu kvalifikovaná spolupráce s rodiči a následně spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, které předchází důsledná a průběžná diagnostika všech svěřených dětí, jejich individuální sledování a podpora.

Škola zatím nemá dosavadní zkušenosti s integrací dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ani s funkcí asistenta pedagoga. Ten je pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a jeho zdárný vývoj důležitým aspektem. Asistent spolupracuje s učiteli, společně vytvářejí postupy při denním vzdělávání dítěte.

Podmínkou pro přijetí asistenta pedagoga je odpovídající vzdělání odborné, případně kurz AP. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními potřebami bude škola zajišťovat s přihlédnutím na aktuální vzdělávací potřeby jednotlivých dětí a stupeň postižení.

Za systém péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami zodpovídá ředitelka školy ve spolupráci s pedagogickým personálem. Při vzdělávání dětí se SVP je nutná spolupráce pedagogů s dalšími odborníky, využívají se služby školských poradenských zařízení tak, aby se dítě s přiznanými podpůrnými opatřeními řádně vyvíjelo a škola mu ve spolupráci s těmito organizacemi pomohla postupně vyrovnat rozdíly mezi ním a vrstevníky.

Naše MŠ bude využívat spolupráce s těmito organizacemi:

- Pedagogicko-psychologická poradna, Plzeň, Částkova 78
- Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna Plzeň, Jiráskovo náměstí 814/30, Východní Předměstí
- DIEKO, s.r.o., Víceoborové ambulantní zdravotnické zařízení, Karlovarská 1632/30a, Plzeň-logopedie - Mgr. Stanislava Švajcrová - 603 116 545

Stupně podpůrných opatření

I. STUPEŇ PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ – PLÁN PEDAGOGICKÉ PODPORY - PLPP

Podpůrná opatření **prvního stupně** poskytuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení formou plánu pedagogické podpory (PLPP).

Toto opatření je bez normované finanční náročnosti.

Celkový pohled na tento stupeň opatření:

- charakter obtíží takový, že postačuje minimální úprava forem a metod vzdělávání, běžných i individuálních a pedagogických postupů, zaměřený na „slabší“ stránky ve vzdělávání žáka/dítěte a jejich posilování a rozvíjení a upevňování.

možné projevy u dítěte:

- výrazně pomalejší tempo práce
- potíže v úchopu a držení tužky
- potíže s jemnou hrubou motorikou, drobné problémy s motorickou obratností
 - potíže s rozvojem vnímání, řeči, s verbální obratností a dovedností reprodukovat a zapamatování si instrukcí aj.
- potíže v koncentraci pozornosti

Na základě průběžné diagnostiky žáka/dítěte, oznámí učitelé potřebu vytvoření PLPP I. stupně ředitelce školy.

S vytvořením PLPP seznámí učitelé zák. zástupce.

Postup školy:

- neodkladně nejpozději do 3 měsíců od nástupu dítěte
- diagnostika, identifikace speciálních potřeb dítěte tř. učitelkami, informování ŘŠ
 - navržení podpůrných opatření v 1. stupni podpory – zpracování PLPP, seznámení rodičů s jeho podobou - nutná domluva schůzky, jejího přesného termínu
 - realizace podpůrných opatření v 1. stupni
 - vyhodnocení PLPP – po 3. měsících

Sestavení PLPP učitelkami s podpisem rodičů má vždy písemnou podobu, je součástí matriky dítěte.

Pokud po vyhodnocení PLPP (po 3. měsících pedagogické podpory) nenastane posun nebo se obtíže u dítěte zhoršují, doporučí škola zákonnému zástupci dítěte návštěvu školského poradenského zařízení: pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP), speciální centrum (SPC), které může následně doporučit podpůrná opatření vyššího stupně.

Návštěva školského poradenského zařízení je pro rodiče doporučením.

II. – V. STUPEŇ PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ - INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN (IVP)

Na základě zprávy z vyšetření školského poradenského zařízení (ŠPZ) nebo SPC

V některých případech i s normovanou finanční náročností – zajištění asistenta pedagoga, kompenzačních pomůcek.

Celkový pohled na tento stupeň opatření:

- individuální vzdělávací plán (IVP) je podpůrným opatřením sám o sobě a zároveň nastavuje další podpůrná opatření, popisuje jejich vzájemné doplňování
- zpracovává se pro dítě od druhého stupně podpůrných opatření v případě, že tak rozhodne školské poradenské zařízení (ŠPZ)
- mateřská škola tedy nezpracovává IVP automaticky všem dětem ze druhého a vyššího stupně PO, ale jen těm, které mají toto opatření stanoveno poradenským zařízením
- forma plánu je standardizovaná a závazná, formulář IVP je součástí vyhlášky, musí být tedy v dané podobě používán

Plán obsahuje mimo jiné následující položky:

- Cíle plánu
- Metody výuky
- Úpravy obsahu vzdělávání
- Úprava očekávaných výstupů vzdělávání
- Organizace vzdělávání
- Způsob zadávání a plnění úkolů
- Způsob ověřování vědomostí a dovedností žáka
- Hodnocení žáka

Postup školy:

- o IVP je zpracován školou bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce dítěte
- o zpracují oba učitelé dané třídy, kteří s IPV pracují, s podporou ŘŠ
- o může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka-má písemnou podobu
- o IVP vychází ze školního vzdělávacího programu (ŠVP), naplňování IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou nejméně jednou ročně
- o podpůrná opatření se realizují na základě písemného souhlasu rodičů.
- o škola odesílá 1 kopii poradenskému zařízení.
- o na třídu podle něj pracují tř. učitelé.

Podkladem a výchozím dokumentem pro zpracování IVP je:

- o doporučení ŠPZ, SPC – zpráva
- o žádost zákonného zástupce žáka:

Zákonný zástupce musí požádat o zpracování IVP.

Ředitel školy musí vyhotovit rozhodnutí o povolení vzdělávání podle IVP.

Ve formuláři IVP se uvádí datum tohoto rozhodnutí a zdůvodnění.

Na formuláři IVP není vymezené místo pro podpis ředitele, není tedy jeho povinnou součástí.

Škola je povinna na základě žádosti zákonných zástupců a doporučení školského poradenského zařízení IVP žákovi s přiznanými podpůrnými opatřeními vypracovat.

IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, je součástí dokumentace dítěte ve školní matrice.

Výše uvedené postupy musí být učiteli dodržovány a záznam o jeho zpracování uvedeno v Záznamech o dětech pouze informačně.

Pokud rodič opakovaně spolupráci a nabízenou pomoc vyšetření ŠPZ nebo SPC odmítne, a to i přesto, že u dítěte je nezbytně nutné využití podpůrných opatření, využívá škola následující postup:

- snaha o vysvětlení potřeby dítěte rodičům a dohoda školy, zák. zástupců s poradenským zařízením;
- vyhledání pomoci orgánu sociálně právní ochrany dětí /OSPOD/ jako mezní formy.

Veškerá podpůrná opatření jsou bezplatná.

PLPP a IVP jsou v případě potřeby vypracovány také pro děti s odlišným mateřským jazykem

Novela školského zákona upravuje vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, do této skupiny patří i děti s odlišným mateřským jazykem (OMJ). Mají tedy nárok na systém podpory členěný do pěti stupňů.

PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Někdy je velmi těžké, především v rodině, identifikovat nadané dítě. Přitom **předškolní věk** je pro zjištění nadání u dítěte **zásadní**.

Hlavním cílem vzdělávání mimořádně nadaného dítěte je:

- zajistit individuální přístup (mít čas na zvědavé otázky, diskusi...)
- vyhradit pracovní místo pro jeho aktivity (klid, prostor pro kreativitu)
- zamezit vyčleňování z kolektivu
- obohatit vzdělávací obsah
- zadávat specifické úkoly, projekty
- zajistit materiální podmínky, tak aby byla pro děti práce atraktivní, zábavná a účelná. Jedná o doplnění metodického materiálu, odborné a dětské literatury, didaktických pomůcek a pomůcek pro rozvoj jemné i hrubé motoriky.

JAK POZNAT NADANÉ DÍTĚ?

Každé dítě je individuální osobnost... a to platí o všech dětech. Samozřejmě i o těch, které dosahují v určité poznávací (jsou patrné většinou na první pohled či při jakýchkoli sportovních aktivitách.

V poznávací (kognitivní) oblasti jsou typickými projevy především:

○ BOHATÁ SLOVNÍ ZÁSoba

- rozšiřování slovní zásoby už od 1. roku života, používání složitějších větných spojení, užívání přivlastňovacích zájmen, což souvisí s uvědomováním si vlastní osobnosti
- přesné, správné vyjadřování, používání cizích slov, což je odrazem rozvinuté sluchové a zrakové paměti
- projev rozvinutého myšlení v řečovém projevu u batolecích dětí-děti si uvědomují, že věc, kterou nevidí, přesto existuje, ptají se na ni, hovoří o ni, i když ji nevidí

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- paradoxně právě rozvinutá řeč, bohatá zásoba a způsob vyjadřování, může být „kamenem úrazu“ při komunikaci s ostatními vrstevníky, pro které bývá **ještě velmi nesrozumitelná**

○ DĚTI JSOU NÁRUŽIVÝMI ČTENÁŘI, ŘADA Z NICH UMÍ ČÍST UŽ OD RANĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

– zájem o čísla a písmena od 10. měsíce, okolo 4. roku již schopnost čtení

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- rodiče, kteří nejsou obeznámeni s touto skutečností, někdy vědomě brzdí tento vývoj, „aby se dítě později nenudilo ve škole“. Tento postoj ale nemá žádný smysl. Naopak, je to cesta proti přirozenému individuálnímu tempu vývoje takového dítěte
- je ale důležité, aby psaní a čtení těchto „malých čtenářů“ nesklouzlo k samoučelnému opisování čísel a ke čtení telefonních seznamů

○ **DĚTI MAJÍ TOUHU VĚDĚT, JAK VĚCI FUNGUJÍ, MAJÍ ŘADU ZÁJMŮ NEBO JEN NĚKOLIK ZÁKLADNÍCH, KTERÉ JSOU SCHOPNI DO HLOUBKY ZPRACOVÁVAT POSTUPNĚ STŘÍDAT**

– touha číst encyklopedie, zájem o to, jak vznikl vesmír, jak funguje elektřina, touha vědět, jak vznikl svět, jak zanikli dinosauři, co jsou to meteority, uvažování o smyslu života

- preference jiných hraček, a to již od útlého, batolecího-předškolního věku: knížky, atlasy, šachy, počítač....

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- pro řadu rodičů je chování takových dětí nepochopitelné, neodpovídá totiž žádným vývojovým normám, které vyplývají z vývojové psychologie, a proto si často nevědí rady, jak a zda vůbec tyto děti dále rozvíjet

○ **DĚTI JSOU SCHOPNY SPOJOVAT ZDÁNIVĚ NESOUVISEJÍ VĚCI DO SMYSLUPLNÉHO CELKU**

- schopnost se projevuje různými způsoby: vytváření a konstruování zajímavých staveb, příprava experimentů z předmětů a stavebnic x komponování složitých a zajímavých slov a slovních spojení, vytváření vlastních příběhů, teorií

- děti s touto schopností mají velký **smysl pro humor**

○ **DĚTI JSOU RÁDY S DOSPĚLÝMI LIDMI NEBO STARŠÍMI KAMARÁDY**

- odlišné zájmy jsou příčinou hledání kamarádů mezi staršími dětmi nebo dospělými

- nacházejí kamarády spíše ve věkově různorodých zájmových kroužcích, někdy i mezi vedoucími těchto zájmových činností

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- některým dětem se ale odpovídajícího kamaráda nepodaří najít vůbec a jsou uzavřeny doma u počítače nebo u knížek

- toto řešení je „řešením“ jen dočasným a částečným, neumožňuje totiž rozvoj důležitých sociálních dovedností, které si musí každý z nás do určité míry nacvičit

- každý rodič by proto měl pomáhat takovému dítěti navazovat sociální vztahy s kamarády-nemusí jich být mnoho, stačí jeden či dva, kteří zprostředkují běžný kontakt s dětskou populací

○ **DĚTI JSOU VELICE DYCHTIVÉ PO ZÍSKÁVÁNÍ NOVÝCH INFORMACÍ**

- přibližně od dvou let věku dítěte začíná etapa nekončících zvědavých otázek, neúnavného dotazování se jak, proč, kdy....

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- děti mohou být velmi nesprávně hodnoceni jako příliš „filozofující“

○ **DĚTI MAJÍ VÝBORNOU SCHOPNOST KONCENTRACE POZORNOSTI**

- vynikající schopnost dlouhodobé koncentrace pozornosti, soustředění, a to již od velmi útlého věku nejen v oblastech svých zájmů

- nevyhovující je pro tyto děti časté střídání činností

- udržení dobré pozornosti i k několika různým podnětům a s tím související schopnost zapamatování tří, čtyř úkolů, jejich operativní, postupné a velmi důkladné řešení

- skutečné a hluboké vnoření do problému-v psychologii se tento stav nazývá „stavem plynutí“(flow)

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- tomuto typu nadaných dětí (někdy je označujeme jako badatelé) vadí, když nemohou úkol skutečně dobře a dokonale promyslet a dokončit a když vnějším zásahem musí přejít ke zcela jiné činnosti – mohou se proto bouřit, protestovat a rázně dávat najevo svůj nesouhlas
- učitelé si často stěžují, že takovému dítěti všechno dlouho trvá, protože si potřebuje ještě „některé věci promyslet“.
- rodiče zase dobře vědí, co to znamená přimět takové dítě, řešící zrovna „fyzikální záhadu“ k procházce v parku
- všechny výše uvedené okolnosti jsou důvody, proč mohou být některými rodiči a učiteli hodnoceny jako příliš perfekcionistické a nepřízpůsobivé

KDY A PROČ JE NEOBTÍŽNĚJŠÍ IDENTIFIKOVAT NADANÉ DÍTĚ?

KDY?

- tehdy, když je téměř nemožné identifikovat ho pouze na základě pozorovatelného chování
- jedná se např. o děti s poruchou učení, děti s poruchou chování, děti školsky neprospívající apod.,

PROČ?

- jejich skutečné schopnosti bývají maskovány a kompenzovány zmíněným více či méně závažným handicapem

CO DĚLÁME PRO TO, ABYCHOM TYTO NADANÉ DĚTI DOKÁZALY IDENTIFIKOVAT?“

Základem je nutná cílená psychologická diagnostika a školní opatření, jedině tak je možná odpovídající náprava handicapu a optimální rozvoj schopností. Všechny učitelky v mateřské škole během výchovně vzdělávací činnosti proto nadané děti aktivně vyhledávají:

- cílené i nahodilé pozorování dětí
- sledování jejich způsobu provádění běžných denních činností či řešení zadaných úkolů
- při rozhovoru s dětmi
- rozbořením kreseb apod.

Učitelky u dětí zaznamenávají dílčí výstupy a konzultují s rodiči komplexní závěry, navrhují rodičům individuální vyšetření u specialisty. Pokud se talent potvrdí, specialista doporučí návod, jak s dítětem pracovat.

Práce s nadanými dětmi je velmi specifická, protože tyto děti mohou a nemusí mít vyšší IQ.

Učitelky pro nadané děti připravují jiné úkoly než pro ostatní děti, takové, při kterých mohou využít svou kreativitu a mimořádné schopnosti.

Každé dítě v MŠ má portfolio, kde se zaznamenávají jeho pokroky.

Pokud ředitel školy na žádost zákonných zástupců žáka rozhodne, že nadaný žák bude vzděláván podle IVP, stává se IVP závazným dokumentem.

IVP musí být vypracován po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy, nejpozději však do 3 měsíců po zjištění jeho mimořádného nadání (IVP pro nadaného žáka je studijní program zohledňující speciální vzdělávací potřeby konkrétního nadaného žáka, vychází z aktuální úrovně schopností, znalostí a dovedností žáka a směřuje k jejich dalšímu komplexnímu rozvoji, je součástí dokumentace žáka).

PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ MLADŠÍCH 3 LET

Specifika výchovy a vzdělávání související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte, která je potřeba si plně uvědomovat při každodenní práci:

Dvouleté dítě:

- projevuje velkou touhu po poznání, experimentuje, objevuje
- poznává všemi smysly
- vymezuje se vůči ostatním, osamostatňuje se, bývá silně egocentrické
- neorientuje se v prostoru a čase
- žije přítomností a situacemi, které ji naplňují
- v pohybových aktivitách je méně obratné
- proti starším dětem má výrazně méně zkušeností
- rozdíly v jednotlivých oblastech vývoje dětí tohoto věku jsou velmi výrazné
- zařazení do mateřské školy je pro něj nejčastěji první sociální zkušeností mimo širší rodinu
- projevuje se silnější potřebou vazby na dospělou osobu
- poznává nové vzorce chování dospělých i vrstevníků
- vymezuje si vlastní prostor, přijímá vymezené hranice a nové role
- nejvíce učí nápodobou situačním učením, vlastním prožitkem, ale především hrou
- vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály, zpravidla udrží pozornost jen velmi krátkou dobu
- potřebuje stálý pravidelný denní režim, dostatek emoční podpory, zajištění pocitu bezpečí, přiměřeně podnětné prostředí a činnosti, více individuální péče, srozumitelná pravidla

Podmínkou úspěšné pedagogické práce je citlivé přizpůsobování organizace se střídáním nabídky činností, trénováním návyků a praktických dovedností, ponecháním co největšího prostoru pro volné hry a pohybové aktivity.

Přijímání dětí ve věku od 2 do 3 let do naší mateřské školy má díky nižšímu počtu starších dětí hlásících se k předškolnímu vzdělávání zvyšující tendenci. O přijetí rozhoduje ředitelka školy na základě kritérií vydaných k zápisu do MŠ. Dvouleté dítě přijaté k předškolnímu vzdělávání je evidováno ve výkonovém výkazu jako dvouleté po celý školní rok. Každé přijaté dítě stává dítětem mateřské školy se všemi právy a povinnostmi s tím souvisejícími.

Zařazení pedagogů do třídy nejmenších dětí věnujeme a stále budeme věnovat velkou pozornost. Učitelky mají pozitivní vztah k této věkové kategorii, jsou stabilní. Studují odbornou literaturu týkající se práce s dvouletými dětmi. Velký důraz bude kladen na jejich další sebevzdělávání v této oblasti. Překrývání učitelek trvá nejméně tři hodiny během dne. Ve třídě pro dvouleté děti pracuje také chůva, která pomáhá s hygienou, sebeobsluhou, stolováním apod., má osmihodinovou pracovní dobu a přesně stanovenou náplň práce.

Do MŠ jsou přijímány děti, které zvládají hygienické návyky a nepomocují se, jsou samostatné a nevyžadují zvláštní osobní péči. Přijaté děti musejí být schopny plnit požadavky RVP PV a ŠVP.

Prostředí třídy poskytuje dostatečný prostor pro hru, pohybové dovednosti i odpočinek. Je rozdělena na dvě místnosti: místnost se stolkami, které slouží ke stravování a zároveň ke hře dětí, ke skupinovým činnostem v rámci ranních her a dopoledních bloků, a místnost s kobercem pro volnou hru dětí, pohybové aktivity a mnoha činnostní aktivity v rámci dopoledních výchovně-vzdělávacích bloků. V této části se také denně rozkládají dětem lehátka k odpočinku. Přilehlé prostory slouží jako šatna a sociální zařízení, poskytující dostatečné zázemí pro zajištění hygieny dětí. Přebalovací pult je umístěn v šatně. Starost o děti, které vyžadují přebalení, zajišťuje chůva s pomocí třídních učitelek, v nepřítomnosti chůvy buď zastupující chůva nebo samy třídní učitelky.

Režim dne respektuje potřeby dětí, Integrované bloky jsou průběžně přizpůsobovány aktuálním potřebám dětí, jejich schopnostem, možnostem a dovednostem.

Děti nejmladší věkové kategorie se účastní pouze vybraných akcí školy s ohledem na jejich aktuální potřeby a s přihlédnutím k jejich věku.

Třída je dostatečně vybavena podnětnými a bezpečnými hračkami a pomůckami pro dvouleté děti. Volně přístupné hračky jsou umístěny v dostatečné výšce, přiměřené množství skříněk je uzavřeno (bezpečnost, přiměřené množství podnětů).

Vzhledem k nízkému věku dětí od dvou do tří let je spolupráce s jejich zákonnými zástupci naprosto zásadní.